

PODLASIAK

tygodnik społeczno-ekonomiczny, poświęcony sprawom Podlasia.

Warunki przedpłaty

Kwartalnie 3 złote 50 gr.

łącznie z przes. poczt.

Konta czekowe P. K. O. № 62/268.

Biurow Redakcji i Administracji:
Biała-Podlaska, ulica Krzywa L. 31.
otwarte codziennie od 2 — 5.

Filija Redakcji i Administracji
Siedlce, ulica Sienkiewicza L. 49.
otwarta codziennie od g. 10 — 12 za wyjątkiem niedziel i świąt.

Ceny ogłoszeń

Strona 1/4 300 zł., 1/2 110 zł., 3/4 60 zł.
1/8 30 zł., 1/16 18 zł., 1/32 10 zł. Ogło-
szenia fantazyjne i bilanse przed i po
tekście o 50% drożej.
Drobne po 10 groszy za wyraz.

Z obrad Sejmu.

Poza obradami Komisji budżetowej Sejm właściwie spi. Komisja budżetowa przedstawia budżety różnych ministerstw i prawie stale zatwierdza to, co rząd chce. Referenci nie tylko nie zmniejszają wydatków, ale jeszcze o liczne miliony złotych proponują podwyżki. Czynią to zwłaszcza referenci z lewicy, jak Prager z P. P. S., Wyrzykowski z Wyzwolenia i L. d. Związek Ludowo-Narodowy ma tylko dwa miejsca w komisji budżetowej. Zajeli je posłowie Rybarski i Czetwertyński, zastępcami zostali posłowie Kordecki i Trąpczyński. Zgłosili oni już dotąd wnioski na zmniejszenie wydatków na przeszło 100 milionów zł., a do końca obrad zgłoszą o zmniejszeniu wydatków o blisko 300 milionów. Te wnioski posłów Z. L. N. mają na celu wykazanie rządowi i innym stronnictwom, że podwyżka podatków jest nie potrzebna, bo przy oszczędnej gospodarce i teraz pieniądze na konieczne wydatki się znajdą. Ale większość prawie wszystkie wnioski odrzuciła. Postawione zostaną raz jeszcze na pełnym Sejmie.

Zwijanie szkół.

Ostatni zeszyt „Wiadomości Statystycznych” z 20 kwietnia podaje, iż liczba szkół i nauczycieli w Polsce była następująca:

w r. szk.	szkół	naucz.
1922/23	27.384	60.503
1923/24	27.448	65.555
1924/25	27.414	66.176
1925/26	27.379	69.046
1926/27	26.579	68.413
1927/28	26.218	70.143
1928/29 będzie	25.610	71.643

Do tych szkół publicznych dodac trzeba 1.341 szkół prywatnych.

Nowa szlachta w Polsce.

Przez 3 dni gościł w Polsce król Afganistanu, wielkiego kraju, położonego w Azji. Król Amanullah przybył do Polski, objechawszy już przedtem Francję, Anglię, Włochy i Niemcy. Od nas pojechał wprost do Rosji w gościnę do bolszewików. Jeździ on z wielkim dworem. Towarzyszy mu żona, siostry, kilku ministrów i liczna świta. W czasie pobytu króla Afganistanu w Polsce, podpisany został akt przyjaźni między Polską

a Afganistanem. Rząd polski obdarzył króla samolotem, 100 karabinami i innymi podarkami kosztownymi. Król Amanullah nie pozostał w tyle: oto nadał on ponad 20 orderów różnym wybitnym osobom w Polsce. I tak order „Elmerala” czyli orderu najjaśniejszego stołca otrzymali: Prezydent Rzeczypospolitej Mościcki i Prezes Rady Ministrów Piłsudski. Do tych orderów dołączone były czerwone paski. Od tej chwili obaj obdarowani mają nosić tytuł: wielki książę Afganistanu.

Ministrowie Bartel i Zaleski oraz marszałek Sejmu, socjalista Daszyński otrzymali ordery „Elmerala” II klasy, są więc odąd nazywani „jasne słońce” i „księżę Afganistanu”. Szesnastu innych a wśród nich pułkownik Wieniawa-Długoszewski, generał Sosnkowski, dwaj Przedzieccy, dyr. Markowski, prezes warszawskiej Rady miejskiej, socjalista Jaworowski, otrzymali ordery „bardareh” i tytuły hrabiów Afganistanu.

Bogato nas obdarzył król Amanullah: dwóch wielkich książąt, 2 książąt i 16 hrabiów mamy w Polsce więcej, niż dotąd! Czy to mało!...

A no, co kraj, to obyczaj.

Posel Ignacy Szebeko,

chcąc ułatwić wprowadzenie do Sejmu reprezentanta właścicieli realności, złożył mandat poselski, Zarząd Główny Z. L. N. serdecznie p. posłowi Szebeko za tę ofiarę podziękował. Nowym posłem jest p. Osada z Poznania.

Drożyzna rośnie.

Wedle obliczeń rolników, zapasy zboża i maki są tak małe, że nie wystarczą na wyżywienie ludności do zniw. Na własną dosiewy zniszczonych ozimim zabrały 12.000 wagonów zboża. To też drożyzna rośnie. I tak cukier podrożał o 7 zł. 50 gr. na worku, węgiel o 10%, piwo jasne o 10 zł. na hektolitrze, piwo ciemne o 12 zł. na hektolitrze. Na drożyznę chleba narzekają wszyscy w miastach. Po kopalniach i fabrykach zaczynają się narady nad ządaniem podwyżek. W fabryce „Wojciechów” pod Piotrkowem, gdzie pracuje 1000 robotników, doszło do rozruchów. Robotnicy pobili dyrektora fabryki. Tu i ówdzie zapowiadają strajki.

Planowana emigracja żydów z bolszewij do stanów zjednoczonych.

Wpływowe amerykańskie koła żydowskie podjęły starania o uzyskanie pozwolenia na organizację masowych wyjazdów ludności żydowskiej z terenów zw. Sowieckiego do St. Zjedn. Rokowania te tyczą się przewiezienia z sowieciów około 10 tysięcy żydów.

Znowu zamach na przedstawiciela bolszewickiego.

Już to emigranci rosyjscy zamieszkali w Warszawie, przyczyniają naszym władzom coraz więcej kłopotu i stają się nad wyraz uciążliwi. Niedawno morderstwo na pośle sowieckim Wojkowie, które wymagało długich tygodni, aby poprawiające się stosunki polsko-sowieckie zostały utrzymane, aż tu znowu jakiś wykołajenie rosyjski strzeła do przewodniczącego handlowej misji sowieckiej, Lizarewa. Stało się to w dn. 4 maja po południu na rogu Marszałkowskiej i Wilczej. Strzał na szczęście chybił. Zamachu dokonał Jerzy Wojciechowski, Rosjanin i prawosławny, chociaż noszący polskie nazwisko. Jest on synem b. wicegubernatora b. gub. Kaliskiej. Podczas wojny rodzina Wojciechowskich wyjechała do Rosji i tam już za rządów bolszewickich stały Wojciechowski został rozstrzelany, zaś matka z dziećmi wróciła do Warszawy. Śledztwo, prowadzone bardzo energicznie, nie wykryło jeszcze, czy Wojciechowski działał z pobudek własnych, jak twierdzi, czy był wydelegowany do tej zbrodni przez jakąś grupę polityczną. Rosjanie warszawscy, a nawet przyjaciele Wojciechowskich, odrzekają się od styczności z zamachowcem, nazywając go człowiekiem „nie normalnym leńniczem, nie chcącym pracować, lubiącym spędzać całe noce na hulankach oraz wszyscy potępiają czyn tego szaleńca.

Następstwem tego nowego zamachu będzie prawdopodobnie znaczne ukroczenie swobody emigrantów rosyjskich w Polsce, aby im uniemożliwić dokonywanie czynów, za które rząd nasz musi odpowiadać zarówno moralnie, jak i materialnie.

Kursy wakacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego organizuje w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. szereg kursów wakacyjnych dla nauczycieli szkół powszechnych.

Kurs dla pionierów oświaty pozaszkolnej.

W lipcu odbędzie się kurs w Puławach dla nauczycieli wykwalifikowanych szkół powszechnych, obejmujący dziedzinę oświaty pozaszkolnej. Kurs obejmie zagadnienia podstawowe oświaty pozaszkolnej kulturę wsi, metodę pracy społecznej, bibliotekarstwo i czytelnictwo. W powołanie kursu przewidziana jest wycieczka krajoznawczą. Nauczycielstwo, pragnące wziąć udział w kursie, winno niezwłocznie przesłać podania za pośrednictwem Inspektoratów Szkolnych. Wobec szczupłej ilości miejsc, przestrzegana będzie kolejność zgłoszeń.

Projekt rozmieszczenia innych kursów wakacyjnych na r. 1928 dla wykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych jest następujący.

Biała-Podlaska — Twórczość Mickiewicza. Metoda lektury wybranych ustępów „Pana Tadeusza” ze stanowiska półtrzeb i możliwości szkoły powszechnej.

Siedlce — Odmiana imion i czasowników. Metoda nauczania języka polskiego w oddziale V i VI szkoły powszechnej.

Zamość — Dzieje miast i ludności miejskiej w Polsce od czasów najdawniejszych do nowoczesnych. Dzieje miasta jako punkt wyjścia przy nauczaniu historii w szkole powszechnej.

Chełm — Teoretyczne opracowanie pracowni przyrodniczej w szkole powszechnej. Przerobienie ćwiczeń z fizjologii roślin w ramach programu szkoły powszechnej. Praktyczne zaznajomienie ze sposobem prowadzenia hodowli. Organizacja szkolnego muzeum przyrodniczego.

Włodawa — Umuzycznianie solistów, teoria muzyki, śpiewnictwo, gra na skrzypcach.

Lublin — Wyrób pomocy naukowych w zakresie potrzeb szkoły powszechnej.

Lublin — Rysunek i roboty ręczne.

Puławy — Kurs ogrodniczy.

Ulgi dla oficerów w uzdrowiskach krajowych.

W sezonie letnim oficerowie i ich rodziny korzystają w uzdrowiskach krajowych z następujących ulg:

Największe ulgi mają wojskowi w 4-ch miejscowościach, w których na lato otworzono filje szpitalów wojskowych. Jest to Ciechocinek, Busko, Inowrocław i Druskiénki. Całkowite utrzymanie wraz z mieszkaniem kosztuje tam po 3 złote dziennie od osoby.

W Rabce przyznano upust połowy cen za kąpiel, ale tylko dla ograniczonej liczby osób: w pierwszym i drugim sezonie dla 10 rodzin wojskowych, w trzecim dla 5 po 15 sierpnia bez ograniczeń.

W Truskawcu w ciągu całego lata M. S. Wojsk. z funduszu swoich opłat kąpiel 40 osób (oficerów i ich rodzin) przez przeciąg 4 tygodni dla każdego. Koszty mieszkania i utrzymania ponoszą sami. Te same ulgi są w Krynicy.

W Szczawnicy jest bez ograniczeń,

a tylko za okazaniem legitymacji 50-procentowa zniżka zdrojowa 25-procentowa zniżka za zabieg lecznicze.

W Zeglistowie zniżono koszty wyżywienia i mieszkania za 8-tygodniowy pobyt 300 zł. od osoby, za 4-tygodniowy 375 złotych.

W Jastrzębim Zdroju na Górnym. Śląsku całodzienne utrzymanie z mieszkaniem 5 zł. w maju i czerwcu, a 6 zł. w lipcu i sierpniu od osoby.

Sprawozdanie polityczne posta ks. Czetwertyńskiego

W dniu 6 maja o godz. 6 wieczorem w sali Narodowej Organizacji Kobiet przy ul. Krzywej odbyło się zebranie polityczne, na które przybyli licznie wyborcy z 4 powiatów t. j. z Białskiego, Radzyskiego, Włodawskiego, Konstantynowskiego. Zebraniu przewodniczyli pp. T. Libiszawski i L. Kuczyński, którzy udzieliłi głosu posłowi ks. Czetwertyńskiemu. Pośeł ks. Czetwertyński wyjasnił dotychczasową działalność nowo-wybranych izb ustawodawczych, oraz wskazał wadliwość prowadzenia gospodarki państwowej, z czego najwięcej cierpi budżet Państwa, tak, że w przyszłości należy przypuszczać spadek złotego. Następnie wyjasnił ostatnią rozmowę z ministrem Czechowiczem, który oświadczył posłowi ks. Czetwertyńskiemu, że Skarb Państwa posiada 100 milionów złotych nadwyżki, tymczasem z odpowledzi posta S. Czetwertyńskiego widzimy że budżet za rok 1927—1928) został przez rząd przekroczonej o sumę około 500 milionów złotych. Przekroczeń dokonano we wszystkich działach budżetu, przyzem prezydium Rady Mi-

KAZIMIÉRZ BARTOSZEWICZ.

Dawna Biała na Podlasiu

ciąg dalszy.

„Miasto Biała” w dawnym województwie podlaskim położone nad rzeką Trzną (alias Krzną), dziedziczne ksiądz Radziwiłłów, odległe od Brześcia Litewskiego na mil 6, od Siedlec mil 8, od Janowa i Łosic po mil 2, od Międzyzecz, miasta dziedzicznego ksiądz Czartoryskich, na mil 3, od Łukowa mil 6, w okolicy nader przyjemnej otoczonej urodzajnymi gruntami i ogromnymi lasami, na mil kilka rozciągającym się wszcz, a wzdłuż na mil przeszło 10, — jest dla mnie nader pamiętne, jako miejsce mojego urodzenia, jako miejsce, gdzie od drogi moich rodziców odebrał pierwsze wychowanie, gdzie tyle dla mnie drogi pozostało pahłatek. Z tem większą zatem przyjemnością przystępuję do jego opisu. (mówi to uczeń urodzony w tem mieście).

Zamek biały, podobno przez Krzysztofa Radziwiłła, księcia na Olyce i Nieswieżu, Sierotką zwanego, około połowy XVI wieku założony, otoczony z trzech stron wielką fosą (kanalem) wieklemi wyniosłymi wałami z ziemi usypanej, na wierzchołku których wznoszą się ogromnej wielkości lipy, pod cieniem których wśród lata miejscowa publiczność znajduje dla siebie przechadzkę. Spadziście tych wałów pokryta jest gestem krzewami bzu, który pięknie na wiosnę obsypuje się wonnym kwieciami. Te wały były ulubionym miejscem spaceru pułkownika Koziełskiego, sławnego zdobywcę wawozów Samo-Sierra w Hiszpanii.

„Z jednej strony przechodzi odnoga rzeki Krzny, łącząca się z otaczającą zamek fosą, a za nią ciągną się ogromne błota, które niedługo za ksiądz Radziwiłłów miały być czystym stawem, po którym dwór ksiądz na bacikach co tego przygotowanych często używał zabawy i rozrywki. Pałac niedługo był okazalnym, dziś jeszcze od frontu niezłe wygląda, lecz od tyłu już się zaczyna roz-walpać. W oficynach pałacu mieści się biuro obwodu, Sąd policji poprawczej, mieszkanie komisarza administrującego dobrami i ca-

* Zauważyć jeszcze należy, że autaj „Wspomnień biały” używa stałe pisowni **Biała**, którą często można spotkać w starych dokumentach. Wdłoznie za jego czasów tak pisano, a co więcej nie odmianę tej nazwy przymiotnikowi, jak dziś się to stało zwyczajem. Mówiono i pisało: Biały (dobry), Białe (kierunki), w Białe.

łej służby zamkowej. Na dziedzińcu zamkowy wchodzi się bramą długą na kilkadziesiąt łokci, mającą kształt półkola, przy której u wejścia wznosi się wysoka na 52 łokcie wieża, na której niedługo był zegar bijący kwadrans i godziny, na całe miasto wyszczęć się dające. W lochach w bramie będących mieści się dziś więzienie inkwizycyjne, w którym się znajdują więźniowie, dekreto- wani za mniejsze przestępstwa. W bramie tej leżały na ziemi, bez osady, żelazne wiatowce Jare armaty, które podług opowiadania starych ludzi mają się znajdować utopione w fosie, otaczającej zamek. Z miasta idąc do zamku przechodzić trzeba po moście na fosie będącej, który niedługo był mostem zwodzonym. Jest jeszcze jedna osobliwość na zamkowym dziedzińcu: w kształcie pałacyka wznosi się altana, murowana budowla, pospolicie Grota zwana, w której miały się mieścić osobliwości ksiądz; cały sufit dotąd wyłożony pięknymi muszlami; dotąd widzieć można nader piękne, kosztowne malowania; dziś niestety altana ta służy za skład gospodarskich narzędzi, siano i słomy. Przy pałacu zamkowym po obu stronach ciągną się dwie długie galerie, dawniej ozkłone, dziś znacznie nadpsute, w których niedługo była zbrojownia, a w wieżycze, znajdującej się na końcu jednej z nich, z lewej strony, miała być łazienka ksiądz. W pałacu była wielka piętrowa sala ze sztukateriami włoskimi, której ściany i posadzka była z tafl lustrzanych ułożona; w czasie balów i zabaw, wszystkie pokrycia tak ścian jak i posadzki były uprzątane, tak, że goście byli w sali całej lustrzanej. W niej to podejmował swoich gości ksiądz Radziwiłł „Panie Kochanku”.

„Tuż za fosą zamkową najbliższy pałacu radziwiłłowski jest gmach szkolny o piętrze; w nim się mieszczą klasy, biblioteka, muzeum narzędzi fizycznych i matematycznych, mieszkanie naczelnika szkoły (rektora). Biblioteka obejmuje przeszło 6000 rozmaitych dzieł. Wartość biblioteki i muzeum wynosi przeszło 70,000 złp. W dalszych oficynach szkolnych, drewnianych są mieszkania czterech profesorów i służby szkolnej. Jest w terytorjum szkolnym ogród warzywny i fruktowy, w którym znajduje się niewielka sadzawka, obfita w ryby, karasiami zwane. Cała przestrzeń szkolna, ze wszystkimi swymi zabudowaniami, jest opasana od dwóch ulic, Zamkowej i Wolskiej, murem, a od fosy i przyległych domów miejskich — parkanem drewnianym, w słupy murowane wpuszczonym.

(Dalszy ciąg nastąpi).

Głoszenie Sądowe.

Do rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Białej Podlaskiej wpisano w dni 31 stycznia 1928 r. następujący wpis pod № 118:

Stowarzyszenie Pożyczkowe w Rosobzku, istniejące od roku 1920 rozwiązać i mianować z tytułu likwidatorami: Piotra Ulanowicza; Jana Pajnowskiego, zamieszkałego w Rososzu, tejeż gminy powiatu Białskiego i Ks. Jana Idzkowskiego, zam. w Janowie Podlaskim, zobowiązując tychże do przeprowadzenia likwidacji zeznaczonego T-wa zgodnie z przepisami art. 76 — 84 Ustawy o Spółdzielniach.

Wydział Rejestru Handlowego
Sądu Okręgowego w Białej Podlaskiej

Bacznosci

Majątek 340 mórg prywatny, ziemia pszenna drepanowa, 20 mórg łąk 3 kośnych, 10 lasu, w wielkiej wsi, dom 7 pokoi i kuchnia, na wysokich suterrenach, piwnice, osobny dom dla 3 robotników, wszystkie budynki murowane, oprócz stodoły, wielki ogród owocowy, z wszelkimi obsiewem zimowym i latowym, żywym i martwym inwentarzem od zaraz na sprzedaż, cena 150,000 zł., wpłaty 75,000 zł. resztę na dłuższe lata, podług ligody, majątek jest bardzo ładny, od miasta powiatowego 8 km., od kolei 2 km. i zaraz do objęcia, od Poznania 40 km. Blższych wiadomości udzieli

SOWIŃSKI, Poznań

Sew Mielżyńskiego № 25.

Telefon 22-63, przyw. miesz. 52-09.

Nasiona wyborowe

Rozpylacze do pracy w polu, sadzie i ogrodzie,
Wirówki i Melotte, oraz
Narzędzia ogrodnicze i pszezelnicze w wielkim wyborze,
CENNIKI NA ŻĄDANIE GRATIS

poleca **SKŁAD NASION** ogrodnich rolnych i zbóż.

BOHDAN DRZEWIECKI i S-ka

Lublin, 5-to Długa 10 w podwórzu tel. 11-25.

BACZNOŚĆ!

Gospodarstwo 38 mórg cena 18,000 — wpłaty 12,000 zł. powiat: Września
Gospodarstwo 22 morgi cena 8,000 — wpłaty 5,000 zł. powiat: Szamotuły.
Gospodarstwo 15 mórg cena 15,000 — wpłaty 10,000 zł. powiat: Poznań.
Gospodarstwo 28 mórg cena 17,000 — wpłaty 12,000 zł. powiat: Wągrowiec
Gospodarstwo 55 mórg cena 40,000 — wpłaty 30,000 zł. powiat: Szamotuły.
Gospodarstwo 91 morga od niemca cena 50,000 — za gotówkę powiat: Poznań.
Gospodarstwo 17 mórg ogrodnictwo cena 18,000 — wpłaty 10,000 zł. przy Poznaniu.
Gospodarstwo 80 mórg cena 60,000 — wpłaty 40,000 zł. powiat: Poznań.
Gospodarstwo 7 morgi i wiatrak holenderski cena 10,000 — wpłaty 7,000 zł.
Gospodarstwo 63 morgi cena 25,000 — wpłaty 16,000 zł. powiat: Września.
Gospodarstwo 140 mórg cena 90,000 — wpłaty 60,000 zł. powiat: Leszno.
Majątek 913 mórg cena 500,000 — wpłaty 300,000 zł. powiat: Szamotuły.
Majątek 475 mórg cena 200,000 — wpłaty 100,000 zł. powiat: Gniezno.

Wszystkie podane majątki są z żywym i martwym inwentarzem obsiewem od zaraz na sprzedaż, wraz kupna zaciągamy pożyczki i regulujemy hipoteki ze każdy kupujący może przy mniejszej wpłacie kupić, oprócz podanych majątków posiadamy 300 — 400 mniejszych i większych majątków oraz kamienie na sprzedaż blższe wiadomości udzieli

Sowiński, Poznań

Sew Mielżyńskiego 25, Telefon 22 — 63 prywatnie mieszkania 52 — 09.

ŻĄDAJCIE KATALOGU DZ. I

DOBRE MASŁO ZAWSZE JEST W CENIE.

Za swoje pieniądze spożywcy wymagają smacznego czystego i trwałego masła i płacą za nie lepsze ceny.

Takie masło można zrobić tylko „ALFA LAVAL” i zmasłując śmietanę odtruszczać mleko na wirówce „ALFA LAVAL” w masielnicy „ALFA”.

Używając tych maszyn otrzymuje się

Więcej masła lepszego — i więcej za nie pieniędzy

30-letnia piśmienna gwarancja używalności. Sprzedaż bezprocentowa na 10 rat miesięcz.

Przeszło 3.500.000 rolników używa wirówki „ALFA-LAVAL”.

Do nabycia wszędzie na bardzo dogodnych warunkach.

Złoty medal na wyst. w Częstochowie w 1926 r. za wirówki „ALFA-LAVAL”

„ „ „ w Katowicach w 1927 r. i inne maszyny mleczarskie.

dyplom honor. „ „ w Stryju w 1927 r.,

Po zakup wirówek prosimy się zwracać do naszych przedstawicieli na Białą i okolice

PODLASKI SYNDYKAT ROLNICZY

Wirówki „Alfa-Laval” były i są najlepsze.

Kompletne instalacje mleczarń Spółdzielczych.

Towarzystwo „ALFA-LAVAL”

Sp. z ogr. odp.

Warszawa, Krakowskie Przedmieście 60 Oddział w Poznaniu, ul. Gwarna Nr. 9.